

Budapest, 2016. február 16. - **Horthy Miklós kormányzó reális megítéléséhez kritikára és empátiára egyaránt szükség van** - hangsúlyozta Turbucz

Dávid történész a Horthy-kultuszról szóló könyve bemutatóján a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) könyvtárában.

A szerző szerint ma még a közbeszédben többnyire vagy fasiszta diktátornak, vagy a nemzet atyjának tartják a kormányzót. A végletesen leegyszerűsítő megközelítések egyik előzménye a két világháború közti kritikátlan kultusz, a másik viszont az 1945 utáni szintén egyoldalú elutasítás.

Turbucz Dávid rámutatott: a kultusz építőinek motivációi eltérőek voltak. Egyesek őszintén, mások karriervágyból vagy pusztán az igazodási kényszerétől vezettetve járultak hozzá a folyamathoz.

Ablonczy Balázs, a könyv egyik méltatója a rendezvényen felidézte, hogy az 1930-as évek végén az ellenzéki, szociáldemokrata lap, a Népszava is köszöntötte Horthy Miklóst. Az egyik szociáldemokrata képviselő pedig akkoriban egyenesen úgy fogalmazott: "eljutottam odáig, hogy éljen Horthy Miklós!"

Romsics Ignác történész, akadémikus méltatásában rámutatott: a Horthyt övező két világháború közötti vezérkultusz akkoriban a kontinensen egyáltalán nem volt egyedülálló. Finnországtól Romániáig, Lengyelországtól Franciaországig számos katonatisztból lett egyszemélyi vezető került európai állam élére. Ez a vezetési stílus és berendezkedés azonban egyértelműen megkülönböztethető Mussolini, majd Hitler által kialakított rendszerektől. Szintén azt emelte ki, hogy a két világháború között glorifikált magyar vezetőt 1945 után immár egyenesen diabolizálta az uralkodó propaganda, a kiegyensúlyozott megközelítések máig nem tudtak túlsúlyba jutni a közbeszédben.

Fodor Pál történész, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontjának főigazgatója a könyvbemutatón méltatta, hogy a szerző a Horthy-kultuszt, a két világháború közötti szimbolikus politikát a saját korába helyezve próbálja bemutatni és megérteni. Megjegyezte: a kultusz negatív hatása annyiban nyilvánvalóan tetten érhető, hogy a korszak végére Horthy maga is elhitte, amit róla állítottak, hogy kivételes egyéniség, aki nélkül minden összeomlik. Ez

pedig minden bizonnyal hozzájárult a korszak utolsó éveinek szomorú mérlegéhez. Milan Kundera írot idézve úgy fogalmazott: a 20. század legszomorúbb öröksége, hogy az életet lefokozta politikává, a politikát pedig propagandává.

Kérdésre válaszolva Turbucz Dávid a könyvbemutatón elmondta: a fennmaradt dokumentumok szerint a szovjet diktátor, Sztálin döntött arról, hogy Horthyt nem kell háborús bűnösként felelősségre vonni, miközben például az akkori magyar kommunista vezető, Rákosi Mátyás szorgalmazta volna bíróság elé állítását. Sztálin azonban feltehetően célszerűtlennek tartotta volna, hogy a nemzeti szimbólumból mártírt csináljanak. Továbbá az is motiválhatta, hogy Horthy 1944. október 15-én, bár sikertelenül, de mégiscsak megpróbálkozott a kiugrással a háborúból és a német szövetségből.

Turbucz Dávid A Horthy-kultusz 1919-1944 című kötete három nagy fejezetre oszlik. Az első a kultusz 1919-1920-as időszakát mutatja be, ahol Horthy mint "országmentő" jelent meg. Az 1920 és 1938 közötti időszak kulcsszava az "országépítő", a harmadik fejezet pedig azt mutatja be, hogy 1939-től miként teljesedett ki az akkor már "országgyarapítóként" aposztrofált kormányzó kultusza.

A szerző 18 korabeli országos napilap évfolyamait vizsgálta át a kultuszépítés szempontjából, a kötetben mintegy hatvan oldalon át sorakoznak az ezzel kapcsolatos grafikonok, táblázatok. A vizsgálat kiterjedt a korabeli rádióadásokra és filmhíradókra is.

Turbucz Dávid munkája a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének 2012-ben indult Magyar történeti emlékek című könyvsorozata 35. kiadványként jelent meg.